

Nr 16.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1926 kl. 1 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner om ändring av 21 § regeringsformen.

Konstitutionsutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft *dels* en inom första kammaren av herr *Luterkort* väckt motion, nr 218, *dels* en inom andra kammaren av herrar *Hage* och *Englund* väckt motion, nr 350, vilka motioner gälla ändring i visst avseende av 21 § regeringsformen.

I motionen I: 218 hemställes,

»att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t efter verkställd utredning för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av 21 § regeringsformen, att den granskning av förslag till stiftande, upphävande, ändring eller förklaring av vissa lagar och författningar, som ankommer på lagrådet, icke må omfatta lagarnas eller författningarnas allmänna politiska grunder».

*Motion
I: 218.*

I motionen II: 350 hemställes,

»att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av regeringsformen § 21, att det tydligt framgår, att lagrådets granskning av till det samma remitterade lagförslag endast är avsedd att väsentligen vara av *formell* och *lagteknisk* natur».

*Motion
II: 350.*

Beträffande motiveringen till dessa yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna.

Det torde vara otvivelaktigt, att det vid lagrådets inrättande förutsattes, att dess granskning icke blott skulle vara av formellt juridisk natur utan även innefatta materiell rättsprövning. Detta framgår bland annat av departementschefens yttrande vid föredragningen av den kungl. proposition, som låg till grund för beslutet om lagrådets inrättande (nr 37 vid 1908 års riksdag). I detta yttrande betonades, att den laggranskning, som högsta domstolen förut utövat och som enligt förslaget skulle tillkomma lagrådet, vore »den säkraste borgen ej

*Utskottets
yttrande.*

blott för lagarnas praktiska tillämplighet, men för upprätthållandet av enhet och konsekvens i lagstiftningen, för bevarandet av vad i den svenska rätten är egenartat och värdefullt». Omförmälda syfte framgår också därav, att enligt § 21 regeringsformen konungen till ledamot av lagrådet för visst ärende kan — förutom de ordinarie ledamöterna — förordna ytterligare en »för insikt, erfarenhet och redlighet känd man», utan att härvid något villkor om juridisk kvalifikation uppställes. Denna bestämmelse om extra ordinarie bisittare visar uppenbart, att jämväl materiell rättsprövning förutsatts.

Enligt utskottets mening finnes ej skäl att vidtaga en sådan ändring i bestämmelserna om lagrådets kompetensområde, som i förevarande motioner påyrkas. Att uppdraga en bestämd gräns mellan formell och materiell laggranskning torde praktiskt ej låta sig göra. En juridisk granskning av ett lagförslag måste tydligen innefatta jämväl ett bedömande av rättsinnehållet. Redan på denna grund läser en dylik begränsning av lagrådets prövning ej vara möjlig. Under nuvarande livliga lagstiftningsarbete framstår bibehållandet av lagrådets granskningsrätt i oförändrad omfattning härförutom såsom yttermera påkallat. Om ur synpunkten av lagstiftningsarbetets fortgång några olägenheter visat sig förenade med denna granskning, böra dessa enligt utskottets mening avhjälpas med andra medel än de här föreslagna.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 mars 1926.

På konstitutionsutskottets vägnar:

K. VON GEIJER.

Närvarande: Herrar *von Geijer, Engberg, David Bergström, Thulin, Adolf Dahl, G. W. Hansson*, N. J. F. Almkvist, Leander, Larsén, Ljunglund*, Sävström, Bäckström, K. A. Westman, Andersson i Igelboda*, Björkman i Norrköping, Karlsson i Vadstena, Forssell*, Fast och Almqvist i Göteborg**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herrar *Engberg, G. W. Hansson, Sävström, Andersson i Igelboda, Karlsson i Vadstena och Fast*, som ansett, att utskottets yttrande bort hava haft följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning, att den inskränkningen lämpligen kunde ske i lagrådets befattning med lagförslagen, att dessas granskning bleve

rent juridisk, d. v. s. toge sikte på upprätthållandet av enhet och konsekvens i lagstiftningen, och lagteknisk, medan prövningen av deras materiella och politiska tillbörlighet förbehölles den lagstiftande makten. Även om gränsen för en dylik prövning i vissa fall kan vara svårbestämd, torde likväl starka skäl tala för att en sammanblandning av juridiska och politiska synpunkter i möjligaste mån undvikas, icke minst med hänsyn till önskvärdheten att freda lagrådet för varje misstanke att vare sig vilja eller kunna påverka lagstiftningen i viss politisk riktning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motioner måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av regeringsformens § 21, att det tydligt framgår, att lagrådets granskning av till detsamma remitterade lagförslag är avsedd att vara av juridisk och lagteknisk natur.

2) av herr *Thulin*;

3) av herr *Larsén*.
